

muscul.

0.

26. 34.

DE
MAXIMILI-
ANO II. IMP.

CÆSARE AVGV-
sto, Archiduce Au-
striæ, &c.

ORATIO

*Habita in Academia
Rostochiensi*

à

IOHANNES CYRIACO,
LIBERO BARONE in Pol-
haim & VVartenburgo &c.
hoc tempore Rectore.

ROSTOCHII 6

STEPHANVS MYLIANDER
EXPRIMEBAT.

Anno 1577.

GENEROSO ET IL-
LUSTRI DOMINO, Dn. IO-
HANNI CYRIACO, LIBE-
RO BARONI in Polhaim &
VVartenburg &c. Academiae
Rostochiensis Reclori ma-
gnifico. S.

REx Deus imperio qui reges ornat & armat
Vultq; sua agnosci praestantes in unera reges,
Reges laudi vehi, reges reuerenter haberi:
Vult quoque defleri praestantum funera regum.
Ergo tua est pietas summo gratissima regi
Indyete magnifico Baro doctis munere Musis,
Qui patriae patris generoso & pectore grato
Suavis in Aonia magna cum laude coronae
Confessu, eloquio celebras post funera laudes:
Qui caput Heroum Maxaemylianus & alter
Maximus Aemylius, virtute celebris auita.
Et patria clarus clementia, acumine mentis,
Iustitia, bonitate, fide notissimus orbi est.
Caesaris in tanti partes & magna parentis
Munia, rege Deo, patria virtute Rodolphus
Filius augustis crescens successibus auctus
Floreat & felix oculus pectusq; suorum.
Qui dator es sceptri regumq; salutis es autor
Hoc da summe Deus rex inuictissime regum.

IOHANNES FREDERVS.

ORATIO
DE
DIVO MAXIMILIANO
IMPERATORE CÆSARE
Augusto, Archiduce
Austriae &c.

DEVS AVTOR ET CV-
stos Imperiorum, & ordinis po-
litici, vt Regna ipse constituit
& transfert: ita, donec vult ea
durare, & Legibus, discipli-
na, pace & alijs bonis & ornamentis ciuili-
bus florere, Reges & Principes Heroicos, &
gentibus salutare, tribuit: in quos diuina
sapientia & virtutis suae radios illustres spar-
git: vt bonitatem & praesentiam ipsius in
Imperijs, grati agnoscamus & celebremus.
Non enim casu existunt & seruantur Impe-
ria: nec casu sapientes, iusti, moderati, fe-
lices ac salutare generi humano Reges ac
principes praeficiuntur: sed vt mirandus
corporum caelestium, & naturae rerum ordo
pulcherrimus, DEVM, tanti operis effecto-
rem & architectum sapientem & benefi-
cum,

cum, clarissimè ostendit: sic politicus ordo, Leges, Iudicia, pœnæ fontium, ac inprimis benefici & salutare Principes, Dei opera, & prouidentia ac presentia Dei inter nos, grauissima testimonia sunt. Quare ad pietatem & gratitudinem DEO debitam pertinet, vt Patriæ præsertim nostræ Principes, Heroica virtute præstantes, velut eximia dona DEI, & imaginem ac vices DEI apud nos gerentes, tum viuos, omnibus reuerentia & subiectionis officijs colamus: tum amissos, præcipuo quodam desiderio, luctu & celebratione prosequamur.

Quòd si aliàs vnquam Boni & salutari generi humano Principis obitus, acerbis omnium lacrymis deflendus fuit: nunc certè Diuo MAXÆMYLIANO II. Cæsare, vno omnium sapientissimo & moderatissimo, ex his terris sublato; casus accidisse tristissimus, non Germaniæ solùm vniuersæ, sed toti omninò Europæ, existimandus est.

Imminent Germaniæ cervicibus ab ortu Turcæ, vt antè quinquaginta annos Vngarorum, ita nunc Polonorum procerum, de
Regis

Regis noui electione diffidijs, toti Europæ
funestis, attracti. Ab occasu Hispani, qui-
bus nulla gens alia, hoc tempore, acrius &
maiori astu & fortitudine bellum gerit; flo-
rentissimos antea Belgici populos, totum iam
decennium adfligunt: & non secus ac in A-
mericam & Indiæ regiones amplissimas,
& multas Italiæ arces, ita in Belgicum quo-
que, gentis suæ colonias deducere cœperunt.
Gallia aliquoties iam in sua crudeli conuer-
sa est viscera dextra: & dum Germanicis
copijs bellum ciuile vtrunque trahit, conta-
gionem mali paulò post in viciniam propaga-
tura videtur. In Germanis ipsis, vetus
Germanica virtus languefacta luxu, & odijs
intestinis laborans, quotidie in peius ruit, &
retro sublapsa refertur.

Hoc periculosissimo vniuersæ Germaniæ
statu, extinctum esse Oculum Imperij Chri-
stiani, Casarem Maxæmylianum, cuius
prudencia & moderatio incredibilis sola ca-
sus ambiguos temperare, & opem ferre rebus
labentibus poterat, iure dolemus. Et quan-
quam coniecit oculos Germania, in pater-
næ virtutis & Imperij heredem RODOL-

A 3

PHVM,

PHVM, cuius fidei & clementiæ tutò se committi censet: tamen ille etiam, patre extincto, se magnam sui partem amisisse, sentit: & Patris sapientiam, & gerendi Imperij longo iam usu confirmatam scientiam, requirit & desiderat.

Me verò priuatim acerbius hunc tristem casum deflere, arctior officij ratio cogit: quòd non solum communis pater & Dominus patriæ meæ, archiducatus Austriae, Cæsar Maximilianus fuit: verum etiam me, anno 1558. Nonis Aprilibus in hanc lucem Viennæ editum, & tinctione sacra, Ecclesiæ Christi initiatum, suscepit: cum carissimum Parentem meum **MAXÆMYLIANVM**, à teneris annis secum in Austria & Hispania educatum & eruditum, singulari clementia & fide semper complexus fuisset.

Quare non secus ac patrem lugeo, ac quod vnum mihi relinquitur pietatis & gratitudinis declarandæ testimonium: qualicumque oratione, Imperatoris nostri vitam & decora quædam eximia, breuiter commemorabo: vt **DEVM** autorem virtutum
Heror-

Heroicarum, quæ in Cesare nostro prorsus
diuinæ fulserunt, celebrem: & gratam ac
iucundam nobis virtutum, & in vniuersam
republicam meritorum illius memoriam
esse, eamque religiosè à nobis, etiam in hac
Academia, conseruari, & (quantum in no-
bis est) propagari, ostendam. Cumque v-
sitato more, Academia Legum recitationi,
aliquid præfandum esset: non intempesti-
uum nec ingratum fore duxi, custodis Legum
& disciplinae in toto Imperio præcipui ac
summi, historiam, hoc in loco potissimum
pronunciari.

Etsi autem constat, *DEVM* in Heroi-
cis bonorum Regum & Principum familijs,
quas reliquæ hominum multitudini regendæ
& tuendæ præfecit, virtutum Heroicarum
semina, & motus animorum generosiores
& feliciores, ex maioribus in posteros pro-
pagare: ideoque magnum & excellens de-
cus esse iudicatur, ex nobilissima & He-
roica stirpe satum & procreatum esse: tamen
in nostro Imperatore, alia sunt propriarum
virtutum decora, longè maiora: tametsi ge-
neris etiam splendore, omnibus cæteris

orbis Christiani Regibus antecellit. Quæ enim alia, præter hanc Archiducum Austriae familiam, ad tanta dignitatum & amplissimarum gentium ac regnorum fastigia euecta? & similis sapientiæ, iustitiæ, magnanimitatis, moderationis & felicitatis gloria, vnquam cumulata est? Quæ vnica, Decem iam orbi Christiano Cæsares Augustos, continua penè serie, dedit? **RODOLPHVM** primum, qui sapientiæ & excelsi animi fortitudine, felicitate & moderatione sua, Imperium Germanicum, furijs Pontificum, & dissidijs Principum, & septendecim annorum ævæxiæ penitus conuulsum & labefactatum, antè trecentos annos, primus restituit & recreavit. Et hunc secutos, filium **ALBERTVM**, & nepotem **FRIEDERICVM** Pulchrum, Ludouici IIII. collegam: & post Lucelburgicos, **ALBERTVM** II. Sigismundi Imperatoris generum, intra vnus anni spacium, tria potentissima regna, Romanum, Vngaricum, & Boiemicum, legitima electione adeptum: eoque intra biennium extincto, sobrinum illius **FRIDERICVM** III. quo nullus Imperato-

peratorum, post Augustum, diutius Imperio
præfuit, & qui postremus ex Germanicis
Imperatoribus, Romæ, coronam Imperij,
antè centum viginti quinque annos, accepit.
Cui, Maxæmylianus I. filius: huic nepotes
CAROLVS V. & FERDINAN-
DVS, nostri MAXÆMYLIANI pa-
ter, successit: qui superiore anno, RODO L-
PHVM filium, decimum à Rodolpho Habs-
burgensi (qui fastigium dignitatis Cæsareæ
primus in hanc familiam attulit) se viuo eli-
gi Imperatorem, singulari haud dubiè DEI
constituentis & transferentis Imperia, con-
silio & beneficio erga Germaniam eximio,
curauit.

Quid autem honorificentius & glorio-
sius cogitari potest, quàm tot gentium Orbis
Christiani principes ac populos, tantùm vir-
tutis, sapientiæ, magnitudinis animi, mode-
rationis & industriæ, vni huic familiæ, tot
iam seculis, consentientibus iudicijs, tribuere:
vt suam libertatem, vitam, fortunas & sa-
lutem, Archiducum Austriæ potissimum
fidei & tutelæ, tutò committi arbitren-
tur?

A 5

Natus

Natus est autem Maxemilianus II. Imperator, VIENNÆ Austriæ, anno 1527. die prima Augusti, Patre Ferdinando Rege Romanorum, Vngariæ, Boiemæ, & archiduce Austriæ, &c. De cuius virtutum verè Heroicarum, & magno ac optimo Rege dignissimarum, laudibus, Orationem, in hac Academia editam, & aliam funebrem à Iohanne Mathesio eruditè & suavissimè scriptam, omnibus familiarissimè notas esse optarim. Mater Maxemiliani ANNA, nobilissimi Poloniæ & Vngariæ regis Vladislai filia fuit: verè ταμίειου ἀρετῆς ἡννοῦσα γυνὴ: quæ Pietatis & benignitatis erga pauperes suæ, monumentum illustre ad posteritatem, Hospitale amplum & locuples, Viennæ condidit: & vicesimo post natum Maxemilianum anno, Pragæ decedens, duodecim liberos superstites Ferdinando reliquit.

Ab his nobilissimis parentibus, non vitam solummodo, & amplissimarum regionum hereditatem, verùm etiam regiarum virtutum omnium exempla & semina
Maxe-

Maxemylianus, admiranda & verè Heroi-
ca indole, & excellentis ingenij præstantia
diuinitus ornatus, accepit. Cumque nati-
uam indolem sua sponte ad decus excitatam,
educationis & disciplinæ sanctitas, & ad
omnia virtutum officia assuefactio accurata,
& literarum humanitatis cultura diligens
accenderet atque expoliret: præclara illa &
singularis, & omnium Principum ac pri-
uatorum benevolentiam & studia mirifica
sibi concilians, naturæ doctrina & virtute
excultæ bonitas & præstantia extitit: vt ve-
rè & meritò Amor & Deliciæ generis hu-
mani, publicis elogijs postea appellatus sit.

Puer cum generosis aliquot adolescenti-
bus, inter quos Pater etiam meus Maxemy-
lianus, Liber Baro à Polhaim & V Varten-
burg, fuit, ad patrum CAROLUM V. Imp.
in Hispaniam missus est: vt cum filio illius
Philippo, ætate fere æquali, (nam & ille
anno 1527. die vicesimo primo Maij, ex Isa-
bella Emanuelis Lusitaniæ regis filia, natus
erat) in bonis literis & alijs artibus, in gu-
bernatione ipsis postea vsui futuris, erudire-
tur.

tur. Vbi Carolus, qui sapientia & potentia omnes suæ ætatis Reges, & superiorum aliquot seculorum Cæsares antecelluit: indolem nepotis verè regiam, amantem veritatis, iusticiæ, temperantiæ, modestiæ, comitatis, mansuetudinis, & ad amorem admirationemque sui, animos familiarium mirificè rapientem, & in omni officio & actione dexteritatem & industriam, adeo probavit, vt in familiaribus congressibus aliquoties Maxæmylianum, si præclarè inchoatum virtutis cursum, deinceps, vt cœpisset, vrgeret: filij loco sibi futurum esse diceret. idq; postea, hoc sibi genero potissimum ex omnibus Europæ Regibus delecto, re ipsa comprobaret.

Primum in re militari tyrocinium fecit Maxæmylianus, bello Gallico, anni 1544. & postea Germanico, quod Carolus Cæsar aduersus Principes aliquot & Ciuitates Imperij consœderatos, prætextu Euangelij, multa licentius in occupandis aliorum Principum & episcoporum ditionibus, & bonis ecclesiasticis, sibi sumentes, anno 1546. suscepit: in quo à latere Imperatoris & patrui

trui sui ille nunquam discedens, magni & fortis animi, ac virtutis Heroicæ documenta illustria, edidit: & præcipuis consilijs & actionibus in bello, & parta victoria, in receptione supplicum, interfuit.

Comitia etiam Augustana, statim post captos confœderatorum Duces, in autumnno anni 1547. indicta, Carolus Cæsar, Maxæmyliani oratione inchoari voluit, antequam usitato more, capita ad deliberandum proposita per scribam prælegerentur. Cumq; Maxæmylianum generum multò antè delegisset, & amplissima Hispaniarum regna, absente filio Philippo, quem in Germaniam euocare, & Belgici populos sacramento fidelitatis ipsi obstringere decreuerat: per Maxæmylianum regio nomine administrari interea voluisset: ex illis ipsis Comitijs, anno 1548, in Hispaniam Maxæmylianus profectus est. ubi ducta in matrimonium Caroli filia Maria, integrum triennium Hispanias soceri vice gubernauit, & susceptis iam ex eo coniugio duobus liberis, exeunte anno 1551. per Genuam & Tridentum, ubi concilium paulò antè instauratum fuerat, ad socerum Carolum V.

OEnipon-

OEniponte tunc, pro concilio excubantem:
& ad patrem Ferdinandum, in Archiduca-
tum Austriae, initio anni 1552. reuer-
sus est.

Vbi statim in Germania, noui belli con-
silia aduersus imperatorem Carolum agitari,
tuendae religionis harum Ecclesiarum, &
Germanicae libertatis, & captiuorum Prin-
cipum liberationis causa suscipiendi, cogno-
uit. Quod cum paulò post mense Martio,
Ducibus Mauritio electore Saxoniae, Iohan-
ne Alberto Megapolense, & V Vilhelmo
Landgrauio Hassiae, confederatis Henrico
Galliae regi, palàm gereretur:

Primum Maxæmyliani in Germaniam
reuersi πολιτευμα fuit Pacificatio Passa-
uiensis, quæ fundamentum & firmamentum
publicae salutis & tranquillitatis Germanici
Imperij, in hodiernum vsque diem extitit,
& deinceps ad omnem posteritatem, DEO
iuuante futura est. Nam in ea belli diffi-
cillimi & periculosissimi, & ad totam for-
mam Imperij & ecclesiarum in Germania
mutandam spectantis, compositione, etsi
summa Caroli Cæsaris & Ferdinandi patris,
Princi-

Principis optimi, & patriæ amantissimi au-
toritas, tamen præcipue etiam Maxamylia-
ni filij, partes fuerunt, quem ad moderatio-
nem, humanitatem, clementiam, studium
tranquillitatis & concordie publicæ, & cæ-
teras pacis artes natura ipsa finxerat. Etsi
enim ad delendas has Ecclesias, et ad sæuiciam
ac crudelitatem aduersus eos qui Lutheri con-
fessionem amplectuntur, exercendam, Caro-
lus Imp. & frater Ferdinandus, inde ab ini-
tio suæ gubernationis, à Pontifice & ipsius
cohorte, miris artibus incitati erant: ita vt
terribile anathematis Cæsarei fulmen, in pri-
mis comitijs V Vormatiensibus, aduersus Lu-
therum & omnes ipsi coniunctos vibrarent:
tamen executionem illius, totos viginti quin-
que annos protrahentes, non armis dijudica-
re religionis controuersias potius, quàm mi-
rioribus remedijs tentare curationem vulne-
rum Ecclesiæ, maluerunt: donec belli Ger-
manici occasionem speciosam, in punienda
quorundam, alienas regiones, religionis præ-
textu, inuadentium, petulantia & vber,
adepti sunt. Post quam victoriam, cum
Ecclesias Germaniæ dissidentes infeliciter
propo-

proposita Forma religionis Interim vsque ad
Concilij finem seruanda, rursus coniungere,
& non assentientes vi compellere, instituis-
sent: idque violentum consilium reipsa com-
perissent infauustum, & Ecclesijs vastitatem,
& concordie ac saluti Germanie exitium
allaturum esse: denuò ad mitiora illa, quæ
primùm usurpauerant, remedia decurre-
runt: & constituta ac firmata Pace Passaui-
ensi, ne cui religionis nomine vis vnquam in-
ferretur, sanciuèrunt.

In hæc laudatissimorum Principum, Ca-
roli patris, & patris Ferdinandi, publicam
Imperij & totius Germanie salutem & pa-
cem magis, quàm odia & cupiditates ponti-
ficum crudeles, vel priuatas utilitates spe-
ctantium, consilia & exempla vniuersimodè
intuens Cesar Maxemylianus: totos illos
duodecim annos, quibus post pacem Passa-
uiensem cum patre in Austria vixit, & po-
stea cum patri, anno 1564. die 25. Iulij, ex
hoc terreno & mortali Imperio, ad æternum
& cœleste regnum euocato, in tota Imperij
gubernatione successit: nihil antiquius aut
prius,

prius, Iustitia & pace publica, & Imperij
ac Ecclesiarum tranquillitate & salute po-
puli, habuit.

Ad Imperium publicis omnium homi-
num optatis, precibus & votis, & promptissi-
mis cunctorum Principum suffragijs, euectus
est: cum mirifica Heroica bonitatis, sapien-
tia, moderationis, affabilitatis, & cetera-
rum virtutum suauitas & pulchritudo, in
omnium animis & oculis fulgens, omnium
corda sibi deuinxisset, nec vlla crudelitatis
aut iniuriae suspicio de illo, in vllius animo
hereret. Itaque non toto anno vertente, tri-
um regnorum coronam, Boiemici, (anno
1562. die 20. Septembris, Praga:) Romani,
(die 30. Nouembris proximè sequente, Fran-
cosorti:) Vngarici, (die 8. Septembris, anni
1563. Posony,) praesente patre, & duobus
fratribus Ferdinando & Carolo archiduci-
bus Austriae, acceperat: & populis illis, spon-
te & cupidè eum expetentibus & volentibus
imperavit. ac singulari diligentia, modera-
tione & prudentia, conceptam de se tot gen-
tium expectationem, praclare sustinuit. Me-
mor enim dicti Salomonis: Iustitia & veri-

B

tas cu-

tas custodiunt Regem, & clementia stabilitur thronus eius: primam & potissimam conseruationis legum, iustitiæ & pacis in toto imperio curam habuit. & ubique ius, fas, leges: non iniurias, vim & arma, vigere & dominari voluit. Cum autem norma iustæ gubernationis sit **LEX DEI**, eterno & immoto septo iusta & iniusta discernens, & extractæ inde leges imperiorum politicæ, quæ honestè viuendi, & alterum non ledendi, & ius suum cuique tribuendi, normam præscribunt: non modò supremum in Germanico Imperio tribunal Spirense, verùm in omnibus etiam alijs regnis & ditionibus suis, Senatus iudicum, sapientia, doctrina, & iustitiæ ac veritatis amore præstantium, à patre institutos, retinuit & confirmauit: vt legum & iustitiæ custodes & executores seueri & vigilantes, in singulis prouincijs excubarent. Hæc iudicia, non solùm civilis hominum societatis & pacis publicæ nervos & munimenta esse: verùm etiam de iudicio & sapientia ac iustitiâ **DEI**, in voce Legum, & pœnis discernentibus iustos ab iniustis, lucente, subditos commonefacere voluit.

Quar-

Quanta verò in grauioribus, quæ ad
aulam Augustam delatæ sunt, principum
& ciuitatum controuersis cognoscendis di-
ligentia, & iustè dirimendis æquitas, & im-
becillioribus aduersus potentum iniurias de-
fendendis autoritas Imperatoris nostri fuerit:
multa exempla recensere possem. Sed in-
grati essemus, nisi hanc præcipuè ciuitatem,
quæ studijs nostris hospicium præbet, occasio-
ne ciuilibus discordiæ, proximis superioribus an-
nis grauissimè afflictam, & oppressa liberta-
te & salute publica prorsus conuulsam &
labefactatam, solius Imperatoris iustitia &
autoritate, & Illustrissimorum Ducum Me-
gapolensium clementia, pristinum decus Deo
iuuante recuperasse confiteremur.

Semper autem transactionibus amicis,
æquitate vtrinq; proposita, potius quàm
sententiæ iudicialis asperitate, contentiones
partium decidi maluit: monens litigan-
tes vtrinq;, vt aliquantum de suo iure ce-
dere, & partem relinquere potius vellent,
quàm longa iudiciarij processus tela institu-
ta, sumptus duplo grauiores in causidicos im-
pendere,

pendere, & sibi molestias, labores & curas
augere: & odia familiarum, quæ ad Rei-
publicæ perniciem postea erumperent, in-
flammare: & alia negocia sua magis neces-
saria, & reipub. salutaria, impedire. Sic
viuente adhuc patre, grauissimas disceptatio-
nes inter principem Hassiæ & Nassoënses,
de comitatu Cattorum: & postea inter to-
tam domum Brandeburgicam & Noriber-
genses, qui regionem Marchionis Alberti oc-
cuparant, & arces demoliti fuerant: & a-
lias multas, singulari æquitate diremit.

Nec tamen lentus erat in coërcendis &
seuerè puniendis contumacibus & improbis,
ubi mitioribus remedijs locum non amplius
esse animaduertit: sicut in proscriptione &
pœna Centaurorum, qui Herbipolin ex insi-
dijs captam diripuerant, & Principis, qui
receptum illis præbebat, bello capti, ostendit.
In qua executione, nihilominus summi iu-
ris rigorem, singulari clementia & lenitate
temperauit; dum paulò post, principis capti-
ui filijs, amissam hereditatem paternam, be-
nignè restituit. Vt enim in DEO supra
cæteras

ceteras virtutes, Bonitas & misericordia
præcipuè enitet ac effulget: ita summi reges
& principes, quò ad DEI optimi maximi,
cuius vices in his terris gerunt, similitudi-
nem propius accedunt; eò magis diuinæ *Ὀυ-
λαεργωπίας*, clementiæ & placabilitatis effi-
giem, in his terris representare debent.

Atque utinam ceteri huius ætatis prin-
cipes, tum reliquas Maxæmyliani nostri vir-
tutes, tum verò Bonitatem natiuam, & mo-
derationem ac clementiam verè regiam, &
publicæ subditorum salutis curam, in suis a-
ctiõibus, iudicijs, moribus, sententijs, vul-
tu etiam & sermone omni, lucere & conspi-
ci paterentur: ut quem à DEO principem
& patrem accepissent, eundem etiam vita
& moribus exprimere & referre studerent.

Vnica semper Imperatori nostro publi-
cæ salutis cura præcipua & summa fuit.
Ac ut bonus paterfamilias, paterna solici-
tudine, diligentia & fide hoc vnum agit, ut
familiæ, pietatem, pudorem, pacem colenti,
benè sit: sic noster Imperator, exemplo suo,
Bonum principem, nihil à patre bono differ-

re, nec sibi, sed Christo summo regi, & Christiano populo, se imperium gerere ostendit. Itaque priuatas iniurias multas & magnas, excelfo animo, publicæ salutis condonauit. Nec vnquam ira, vel cupiditas vindictæ, vel ambitio eum impulit, vt alienum à iusti & moderati principis officio quicquam admitteret, aut tranquillitatem communem turbaret.

Etsi autem ad vulgus imperitum, in maiori admiratione sunt, clariusque cernuntur res bello gestæ, hostium acies victæ, provinciæ armis imperio adiunctæ: Non enim considerat vulgus, nec satis intelligit, pacem optimam rerum, Quas homini nouisse datum est, vt poëtæ verbis utar: Pacem vnã triumphis innumeris potiozem esse: tamen cum belli ærumnæ, ipsa morte tristiores, & omnium optimarum rerum perniciem & vastitatem afferentes, incumbunt: tum demum amissa pacis commoda serò dolens & desiderans, discit, longè utiliores reipublicæ, felici etiam bello, & naturæ hominum conuenientiores esse Togatas virtutes & Pacis artes: cum Principes nihil prius & antiquius populi salute habent: cum sæui pectoris æstus atque a-

nimum

nimum vindictæ cupidum cohibent: cum pri-
uata existimationi & gloriæ, publicam po-
puli utilitatem anteferunt: cum ratione &
consilio prohibent, ne res ad bellum deduca-
tur, aut excitata iam bellorum incendia, ex-
tinguunt, & civiles dissensiones sine civili
sanguine componunt. Id verè est, ut in Se-
neca dicitur:

Consulere patriæ, parcere ciuibus,
Fera cæde abstinere, mores regere,
Reddere orbi quietem, seculo pacem suo,
Hæc summa virtus, petitur hac cælum via.

Hæc virtus Imperatorem Augustum,
sub cuius Imperio pacem toto orbe saluare
tuerente, Christus princeps pacis & salutis
eternæ nasci voluit, cuius proprium sym-
bolum est: Βούλωμαι ἐγὼ λατρεῖν τοῦ ἑμμελοῦ
ἢ ἀπολέσθαι: præcipuè nobilitauit. qui ut
Scipio, unum ciuem seruare, quàm multos
hostes trucidare maluit.

Laudatur Pericles, qui, prædicantibus
amicis ipsius victorias & trophæa de hostibus
parata, dixit, se bellicas laudes, non suæ sed mi-
litum etiam virtuti & fortunæ tribuere: ve-
rùm de hoc trophæo, tanquam propriè sua,
potissi-

potissimum se gloriari, quòd nemo ciuium vnquam sua causa nigram vestem induisset: significans nunquam se priuatas iniurias cum ciuium incommodo vindicasse. Verè enim vt sapientissimus rex Salomon inquit: Melior est patiens, quàm bellicosus, & præstantior est qui regit & frænât vehementes animi impetus, quàm qui vrbes expugnat.

Multò autem iustius Pericle, noster Imperator gloriari potest, se (turbulentissimis Germaniæ tempestatibus, animis vtrinque propter religionis dissensiones, odio exacerbatis, & tristissima cæde sacerdotum & ciuium in vtraque parte, & totius ecclesiasticæ disciplinæ & doctrinæ interitu, aliquoties impendente,) non modò iniurias priuatas non cum Reipublicæ periculo vltum esse; verùm etiam periculosissima dissidia, sæpe singulari æquitate & moderatione, sine ciuium cæde, sustulisse.

Cum igitur iustus, clemens, benignus & pacificus Imperator esset: à bonis omnibus diligebatur, & hoc munitus præsidio, magis quàm vi & armis alij, ferocioribus formidabilis erat.

Princi-

Principes Electores, ut fratres diligebat, nec in negocijs Imperij grauioribus, quicquam sine eorum consilio agebat. Inprimis verò Augustum Saxonie Electorem, cuius fides, integritas, constantia, & in magnis rebus gerendis industria, & efficacia, illi præ cæteris perspecta & probata erat: singulari amore & veneratione complectebatur. Qui vicissim Dominum & Imperatorem suum, velut patrem colebat: & auctoritatem ac sententias illius, communi Senatus Electorum suffragio latas, fideliter ac feliciter tuebatur. Adiunxerat ei DEVS domesticos etiam consiliorum & laborum socios, sapientes, iustos, magnanimos & felices: quorum virtus magno ipsi præsidio & ornamento erat, & auctoritatem eius in populo augebat. Inter quos LAZARI Suendij Heroica fortitudo & felicitas, in armis & togata gubernatione, publicis historiarum monumentis, celebrata est. Nota etiam omnibus eruditis est sapientia, fides & industria Baronis STREINII, quo Præsidente Cameræ, inter domesticos amicos familiarissimè Imperator usus est: & HENRICI Sta-

renbergij, quem in hac ipsa vrbe legatum
multi viderunt. vt de ceteris, huic Germa-
niae parti ignotis, taceam, quorum singuli sin-
gulis regnis ornamento esse poterant.

Talis politica Imperatoris nostri guber-
natio fuit. qua Religionis verae studia & pu-
ram Euangelij doctrinam in his Ecclesijs so-
nantem, adeo non impediuit, vt dolendum
potius sit, pace illa aurea, & libertate Reli-
gionis verae, ab optimis Imperatoribus, Caro-
lo, Ferdinando, & Maxamiliano concessa,
multos, non ad colenda ardentiori pectore pie-
tatis, fidei & Inuocationis verae exercitia:
sed ad inutilium & ambiciosarum disputa-
tionum rixas, & contentiones augendas, ab-
usos esse.

Nam post constitutam transactione Pas-
saviensi, & in comicijs Augustanis anni
1555. sancitam à toto Imperio & confirma-
tam Religionis pacem, Ferdinandus Impera-
tor, etsi sincero & simplici animo pontificiae
Ecclesiae dogmata & ritus ipse sequebatur:
tamen docendo & suadendo potius, quàm vi
& armis cogendo, flecti animos ad religio-
nem

nem oportere iudicavit. nec cuiusquam subditorum, in hereditarijs etiam ditionibus, conscientiam onerare voluit, ut vel probarent, vel agerent religionis causa aliud, quam verum & rectum esse sentirent. Ipse etiam quosdam Ecclesie pontificie abusus, corrigi legitimis & moderatis rationibus: nec tamen auctoritatem & ordinem politie ecclesiastice pulcherrimum labefactari, optabat.

Itaque cum Austriaci usum utriusque speciei Coenae Dominice publicum, & alia Religionis capita, in Augustana Confessione exposita, sibi concedi flagitarent: Ferdinandus non modo ipse capita illa ac rationes petite emendationis abusu, considerabat: sed, cum Graecae etiam Ecclesie testimonium allegari audiret, Urbanum Gurbensem episcopum, Venetias, hac una de causa praecipue misit, ut in Ecclesia Graecorum morem distribuendae utriusque partis sacramenti, & sententiam de illo doctrinae capite, exploraret. Et in Synodo Tridentina per suos Oratores diligentissime institit & usit, ut
Austria-

Austriacarum regionum populis integro sacramento uti, concessione Pontificis liceret. Etsi autem adeo perspicua & manifesta de hoc articulo veritas est, ut nulla vi infirmari possit: tamen Synodus nihil ea in re discernere ausa, rem integram ad pontificem Pium IV. reiecit: qui tandem die 16. Aprilis, anni 1564. Archiepiscopo Salisburgensi diploma mittit, quo facultatem in Austria & Bavaria, exhibendæ Laicis utriusque speciei, certis tamen conditionibus circumscriptam, permittit. Quod cum paulò ante mortem Ferdinandus accepisset, se valde lætari eo beneficio, & gratias DEO agere vero pectore ostendit: & de cæteris etiam capitibus controuersis, viam concordie idoneam, Pontificis assensu iniri posse optauit.

Cùm autem sub Ferdinandi Imperio, plerique proceres archiducatus Austriæ, ministros Euangelij, confessionem Augustæ Carolo Imperatori exhibitam, profitentes, conduxissent: & in his multi turbulentiores, ex cæteris Germaniæ partibus, alij alijs de causis dimissi, eò tanquam ad asylum confluere:

fluere: & pretextu libertatis Evangelicæ
multa, in publicis moribus Ecclesiæ, inconsi-
deratè mutarent & tumultuosè vocifera-
rentur: Maxemilianus Imperator, cum
patris exemplo, Doctrinam in Augustanæ
Confessionis capitibus moderatissimè proposi-
tam, subditis eam sequi volentibus, non pro-
hibendam esse: & tamen ἀναρχίαν illam,
& temeritatem inquietorum, in singulis ferè
pagis, peculiarem doctrinæ & rituum for-
mam instituentem, coerceri oportere iudi-
caret: tandem diu multumque instantibus
& subiectissimè orantibus Dynastis & nobi-
libus Austriacis, liberum Confessionis Augu-
stanæ exercitium, in ipsorum templis & fa-
milijs, anno Christi 1568. die 18. Augusti
permisit, hac tamen conditione, ut ordinem
Doctrinæ & rituum totius administratio-
nis Ecclesiasticæ certum, & cum harum re-
gionum ecclesijs congruentem, seruarent.

Ad eam deliberationem, duos potissi-
mum, ex his Ecclesijs, spectatæ fidei & do-
ctrinæ viros: ex Academia Lipsica, Ioachi-
mum Camerarium; & hac Rostochiensi,
Davidem

Dauidem Chytræum, adhibendos esse Imperator censuit. Vt autem Imp. promissionem semel prouincialibus suis factam constanter seruauit: ita toto pectore opto, ut Doctores in Ecclesiis meæ patriæ, ingens hoc DEI & Imperatoris beneficium, grata mente ac voce agnoscant: puram Euangelij doctrinam grauitè & modestè propagent: & veritatem ac pacem diligant: nec intestinis dissidijs animos gubernatorum denuò alienent.

Nunc de interiore etiam Imperatoris nostri vita & consuetudine domestica dicam, quæ optimi ordinis & plurimarum virtutum plena fuit. Distinctè & ratione certa domi distributa habebat Tempora omnium actionum, precum, deliberationum, subscriptionum, prandij, cœnæ, somni, venationum. In consilijs summa iustitiæ & salutis publicæ cura, & in audiendis aliorum sententijs moderatio & lenitas erat. In prandio, quod vsitata & certa hora sumebat, hilares & lepidi sermones cum astantibus, singularis in victu temperantia & sobrietas, summa ciuilitas & elegantia morum, conspicebatur.

ciebatur. A prandio patebat ad ipsum mensæ astantem, vel propè assidentem, aditus, omnibus omnium ordinum, etiam humilimæ & abiectissimæ conditionis hominibus, qui eum alloqui volebant, aut supplices libellos porrigebant. His singulis comiter & placidè, eadem lingua, qua proponebantur negocia, respondebat. Vt enim ingeniosissimus & potentissimus rex Mithridates, olim, singulis diuersissimarum gentium populis, Imperio suo subiectis, patria lingua locutus esse scribitur: ita noster Imperator, Hispanos, Italos, Gallos, Germanos, Belgas, Boëmos, Pannonos, & latinè loquentes, rectè intelligebat, & singulorum linguas, perinde ac si natiue essent, callebat. Latina certè oratione non tantùm perspicua & disertæ, verùm etiam elegantis & puræ, & expedite profluente, usum esse constat. Postea aliquantulum temporis quieti aut hortorum inspectioni tribuit. Antè cœnam, rursus vel deliberationibus vacabat, vel recitantes literas, de responsis antea decretis formatas audiebat, & subscriptione sua confirmabat.

Coniu-

Coniugem habuit, vt supra memini,
Mariam filiam Caroli V. Imperatoris pri-
mogenitam, qui sapientia & potentia, omni-
bus suæ ætatis regibus antecelluit, natam ex
Isabella filia Emanuelis Regis Lusitaniæ, qui
primus, vniuersæ Africæ, Arabiæ felicis &
Indiæ litoribus classe sua exploratis, amplif-
simum in Oriente Imperium, Francisci Al-
meida, & Alfonsi Albuquerque Ducum vir-
tute & felicitate Heroica, potissimum con-
stituit. De cuius vita & rebus in India
præcipuè gestis, duodecim Ieronymi Osorij li-
bros, non sine voluptate & admiratione sum-
ma, studiosi legent.

Fuit autem coniugium nostri Imperato-
ris castum, dulce & foecundum, ex quo no-
uem filios, & aliquot filias, ac in his An-
nam, Philippo regi Hispaniæ auunculo, &
Elisabetham Carolo IX. Galliæ regi, in
Comitijs Spirensibus, anno 1570. elocatam
suscepit.

Filios disciplina honestissima, & om-
nium artium, quæ adolescentibus, ad sum-
ma imperia natis, vsui & præsidio future
erant,

erant, tyrocinijs erudiri & exerceri, non
minore cura & diligentia curavit, quàm
laudatissimos illos Persarum Reges olim
educari solitos, Xenophon in Cyri pædia,
& Plato in Alcibiade memorant.

Studia etiam literarum, & Acade-
mias, in quibus ad usum reipublicæ & ec-
clesiæ ingenia eruliuntur & præparan-
tur, clementer & munificè Imperator no-
ster fouit, & homines eximia virtute &
doctrina præstantes, honorificè ornauit.
Aulam eruditissimis hominibus, politicis,
mathematicis, historicis, poëtis, medicis,
nulli Academiæ cedentem habuit. ac VI-
ENNAM inprimis, antiquissimum ac
splendidissimum in Germania domicilium
Legum, Gymnasium literarum, Curiam
dignitatum, Apicem imperij, Patriam li-
bertatis, doctrinæ, virtutis & cæterorum
vitæ ciuilis ornamentorum, præ cæteris to-
tius Imperij urbibus amauit, & frequen-
tissimè incoluit.

Felicioꝛ autem in toga quàm in armis
fuit. Vnicam enim omnino expeditionem
belli-

bellicam, post prima Imperij sui comitia,
anno 1566. Augustæ habita, ipse in Vn-
gariam suscepit, vt aduersus Solymannum
Turcarum tyrannum, senem, iuuenili
ferocia, ignem & minas aduersus nouum
Imperatorem Christiani orbis spirantem,
& immensas copias ducentem, ab Imperij
finibus arceret. in qua expeditione, senex
tyrannus Turcicus antè captum Zyget-
tum, anno ætatis 78. mortem cum vita
commutauit: vt Seleucus Syriæ rex olim
eundem ætatis annum agens, à Ptolemæo
Cerauno in acie cæsus est, cum paulò ante
Antigonum Asiæ regem octogenarium, &
Lysimachum non multò ætate inferiorem
in acie trucidasset. Hæc in decrepita ferè
ætate, excelsi animi & vigoris militaris
exempla, quò in historijs rariora, eò in
presens etiam belli mentione memorabi-
liora sunt.

Cum autem Turcici exercitus amisso
Imperatore Solymanno, in Thraciam re-
dirent; Maxæmylianus etiam, exeunte
Octobri, Viennam reuersus est: & facta
cum

cum Selymo, Solymanni filio, pace, ut subditorum sibi populorum tranquillitati, fortunis & vitæ parceret; constanter eam deinceps usque ad Selymi mortem, & Amurathis initia seruauit. donec seditiosis Polonicorum aliquot procerum, à maiore & meliore Senatus Regni parte (quæ Maxamylianum nostrum exeunte anno 1575. Regem elegerat) discedentium consilijs & molitionibus, regno Poloniæ, & vicinis gentibus Christianis, magnam haud dubiè cladem & dedecus paulò post allaturis, Amurathes Selymi successor, commotus, ingentes copias in Vngariam misit, ut Gubernatori Poloniæ à se constituto, si requireret, auxilium ferrent, & Imperatorem nostrum, Poloniam ingressurum, ad Vngariæ fines tutandos, retraherent.

Cùm verò Imperator, coniunctionem Poloniæ cum finitimis Christiani Orbis prouincijs, toti Imperio & nomini Christiano salutarem & necessariam, ideoque coniunctis Imperij viribus retinendam esse iudicaret:

dicaret : indictis Imperij comitijs Ratisbo-
ne, in media deliberatione & apparatu
Belli, à DEO, ex huius terreni Imperij
molestijs, in tranquillam & beatam regni
cœlestis pacem & felicitatem è vocatus est,
ipsa die Maxemyliani, duodecima Octo-
bris, anno superiore proximo : princeps sa-
piens, iustus, moderatus, paterno animo de
publica salute & pace perpetuò sollicitus,
diligens & assiduus in omni gubernationis
officio, clementer tolerans Ecclesias puram
Euangelij doctrinam profitentes, & lite-
rarum studia Ecclesiæ necessaria fouens, de-
nique singulari clementia, lenitate, bene-
ficentia, mansuetudine & comitate pater-
na erga omnes præditus.

Tantis virtutibus à DEO ornatum
Imperatorem, custodem iustitiæ, Legum
& pacis publicæ fidum & felicem, & toti
imperio Germanico salutarem, huic æta-
ti diuinitus tributum, etsi à nobis abductum
esse dolemus : tamen cum DEO euocan-
ti singulos ex vitæ huius statione reueren-
ter parendum esse sciamus : omissis quere-
lis,

lis, gratias potius DEO, autori & custo-
di Imperiorum & principum bonorum, a-
gamus, quod ex domo Austriaca, iam lon-
go ordine, sapientes, iustos & moderatos
Imperatores, Orbi Christiano dedit. Quo-
rum & erga Principes ac populos sibi sub-
iectos, voluntas fuit paterna, & cursus
gubernationis salutaris. Deinde exem-
pla virtutum, quæ sunt diuinæ bonitatis &
sapientiæ radij, in his laudatis principibus
aspicientes, singuli suo loco, ea quæ possunt
& debent, imitentur. Præcipuè verò Fi-
lij Augusti, ad quos, ut regnorum, ita
virtutum paternarum hereditas proximè
pertinet. Quos quidem DEO curæ fore
non dubito.

Opto autem toto pectore, ut æternus
& benignissimus DEVS, qui constituit
& transfert regna, & dat salutem regi-
bus sibi caris; optimi Imperatoris Maxæ-
myliani animæ, propter CHRISTVM
redemptorem propicius sit: eamque in Re-
gno suo cœlesti, & cætu sanctorum Regum
ac Imperatorum, Davidis, Ezechia, Io-
saphati,

saphati, Constantini magni, Caroli magni,
& cæterorum seruet ac tueatur. & arden-
tibus votis precor, vt Cæsari Rodolpho, vi-
cem patris subeunti, & publicæ salutis &
tranquillitatis tuendæ prouinciam, hoc
turbulentissimo totius Europæ statu, susci-
pienti, clementer adsit, & pia ac saluta-
ria Ecclesiæ & Reipublicæ consilia, & suc-
cessus in tota Imperij gubernatione felices
& optatos, largiatur: & inclytam archi-
ducum Austriæ familiam, ex qua, conti-
nuos iam trecentos annos, Orbi Christiano
summos Imperatores DEVS delegit, de-
inceps etiam gubernet ac seruet: & dulcis-
simam patriam meam archiducatum Au-
striæ, & vniuersam Germaniam, & or-
bem Christianum, aduersus impiæ & sæ-
uæ gentis Turcicæ immanitatem, & om-
nium hostium furores, vmbra manus sue
omnipotentis protegat & tueatur: vt ho-
spicium veræ religionis & Ecclesiæ Chri-
sti, domicilium iustitiæ, Legum, pacis, stu-
diorum doctrine, omniumque artium &
virtutum, ac ornamentorum vitæ ciuilis,
tranquillum & florens perpetuò maneat.
Verissi-

Verissima enim vox est Salomonis: Nisi
Dominus custodierit ciuitatem, frustra vi-
gilat qui custodit eam. Et quod alibi apud
eundem Salomonem, regem sapientissi-
mum, eterna sapientia, Filius DEI, au-
tor & custos Imperiorum & Principum
bonorum, inquit: Penes me est consi-
lium & successus; intelligentia & execu-
tio. Per me Reges regnant, & iudices
iusta decernunt. Per me principes
dominantur, & regnant omnes
iudices terræ. Ego diligen-
tes me diligo, & glorifi-
cantes me glori-
ficabo.

D I X I.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 20 lines.

Pd 263

3
ULB Halle
004 099 613

SB

Me

DE
MAXIMILI-
ANO II. IMP.
CÆSARE AVGV-
sto, Archiduce Au-
striae, &c.
ORATIO
*Habita in Academia
Rostochiensi*
à
IOHANNÉ CYRIACO,
LIBERO BARONE in Pol-
haim & VVartenburg &c.
hoc tempore Rectore.
ROSTOCHII 6
STEPHANVS MYLIANDER
EXPRIMEBAT.
Anno 1577.

